

CÈLIA ATSET

Un homenatge a la paraula 'llevadora'

ANNA
CARRERAS
AUBETS

El que ens fa humans són les paradoxes, i l'escriptor és un lladre de detalls brillants, deia Auður Ava Ólafsdóttir (Reykjavík, 1958) en una entrevista de Jordi Nopca en aquest mateix diari el 2014. *La veritat sobre la llum* és la història d'una família en què l'ofici de llevadora es transmet de generació en generació. Un relat situat a Islàndia en èpoques nadalenques (el temps de l'any en què el dia dura sis hores) quan s'acosta l'amenaça d'un huracà terrible. La més gran, la tia àvia, ja morta, era brodadora, i la

més jove, Dýja, la protagonista del llibre, hereta la professió i la idea que la vida animal pot evitar que els humans s'extingixin. Treballa a l'hospital de Reykjavík i viu al pis que li ha deixat en herència la seva tia àvia, on troba moltes notes que formen part d'un llibre que la seva tia no va publicar mai. En aquests folis mecanografiats, la Dýja hi troba reflexions sobre l'impuls de la vida i sobre la llum, un dels altres protagonistes d'aquesta antinovel·la, tant pel que significa d'abandonar la foscor uterina com a través del bell fenomen de les aurores boreals.

Estructurada en dues parts simètriques ("Mare de la llum" i "Zoolo-

gia per a principiants"), *La veritat sobre la llum* és un homenatge a la paraula llevadora, escollida l'any 2003 com el mot més bonic de la llengua islandesa (*ljósmóðir*, mare de la llum), però també als oficis tradicionals. Amb paraules intenses, històries que s'entrellacen amb elegància i simplicitat, dones protagonistes que són illes i són universos, Ólafsdóttir explora les múltiples definicions de la llum, reflexiona sobre la vida i la mort, les plantes i els animals com a entitats superiors a l'espècie humana i Islàndia en tota la seva potència. *La veritat sobre la llum* és un llibre delicat de gran bellesa, estructurat linealment com una in-

LA VERITAT
SOBRE LA LLUM
AUBURAVA
ÓLAFSDÓTTIR
CLUB EDITOR
TRAD. MACIÀ
RIUTORT
224 PÀG. / 19,95 €

vestigació que es desenvolupa en l'espai i el temps fosc d'un hivern islandès (l'escriptora islandesa diu que una novel·la no és tan caòtica com la vida, però el seu llibre és gràtament desorganitzat i barreja trama amb pensaments, aforismes i poesia). Potser el final trontolla una mica però el lector ja fa estona que ha quedat enlluernat per la literatura fascinant i essencial de l'autora.

Una novel·la fluida i amena

A *La veritat sobre la llum*, Ólafsdóttir parteix de la paraula llevadora per centrar més el seu llibre en la noció de patrimoni que en la de maternitat. Com passava a *La escriptora* (Alfaguara, 2018), la seva novel·la anterior, la novel·la evoca les històries i les lluites de les dones a Islàndia a través de generacions. Com acostuma a passar amb ella, la lectura és fluida i amena; l'estil, eteri i puntejat amb passatges brillants, la temàtica porta a la reflexió i el sentit de l'humor hi és sempre present. El seu llenguatge és ben diferent del nostre: la construcció gramatical islandesa modela un pensament poètic molt menys racional que el del Vell Continent.

Traduïda de l'islandès per Macià Riutort i publicada a Club Editor, *La veritat sobre la llum* és una novel·la intergeneracional i fragmentària. Auður Ava Ólafsdóttir ha publicat set novel·les, algunes obres de teatre, un recull de poemes i la narració *SMS Catalunya* (2009). *Afleggjarrinn* (2007, en castellà a Alfaguara amb el títol *Rosa candida*) va ser el seu primer gran èxit internacional: va guanyar el premi dels llibreters del Quebec, va ser finalista del Fémina Étranger i es va traduir a més de vint idiomes (però al català, com sol passar, no). Llicenciada en història de l'art a la Sorbona i lletrista de la banda de pop i electrònica Milkywhale, Ólafsdóttir és professora d'història de l'art a la Universitat de Reykjavík, especialista en pintura religiosa catòlica i directora del Museu de la Universitat d'Islàndia. *La veritat sobre la llum* és la primera obra de l'autora que es pot llegir en la nostra llengua. ♦♦

Angela Merkel, tres voltes 'outsider'

JAUME
CLARET

Si, com deia Benedetto Croce, tota història és història contemporània, no ens hauria de sorprendre que la mirada local teneixi qualsevol anàlisi o biografia internacional. En el cas de la reconeguda periodista i escriptora Kati Marton, la seva semblança –positiva i còmplice– sobre la cancellera Angela Merkel ve condicionada pel joc de miralls amb la realitat política del seu país d'adopció –els Estats Units– i per la seva pròpia experiència personal com a refugiada política hongaresa durant la Guerra Freda. En canvi, al també recent retrat signat per la periodista Ana Carbajosa (Península, 2021) hi trobem una interpretació més crítica, especialment pel seu paper dins la Unió Europea, però amb matisos elogiosos pel que fa a les formes

polítiques, sobretot en comparació amb la dreta espanyola.

Sense deixar de ser crítica amb alguns aspectes concrets del seu llegat (la lentitud en la presa d'algunes decisions, la manca d'explicacions suficients a l'opinió pública d'alguns girs polítics o la mala gestió del seu relleu al capdavant del partit), Marton situa la sempre discreta, reflexiva, analítica i multilateral Merkel com el contramodel de la política testosterònica, els jerarques egòlatres, la contemporització amb els populismes i l'extrema dreta i el relativisme respecte del compromís amb la llibertat, la democràcia i el bé comú. Davant els Putin, Erdogan, Jinping, Bolsonaro i Orbán, l'eterna cancellera alemanya –setze anys de majoria– se'ns descriu com el referent d'estabilitat tant dins la Unió Europea com al bloc occidental. Però Marton –vídua del diplomàtic demòcrata Richard Holbrooke– fa so-

bretot un seguiment especial de les relacions entre els Estats Units i Alemanya per, de retruc, passar comptes amb la figura de Donald Trump.

La cancellera situa les arrels d'aquest particular lideratge en el caràcter triplement *outsider* dels seus orígens: ser dona en una política alemanya i internacional fortament masculinitzada, comptar amb una formació científica de pensament analític i haver-se criat sota un règim de llibertats vigilades. Aquests trets diferencials, sumats a la capacitat d'aprofitar les oportunitats i explotar la condescendència dels rivals, expliquen tant el consens sobre la seva figura –integrant sensibilitats més àmplies que la CDU– entre l'electorat alemany, com la capacitat demostrada per sortir-se'n en negociacions complicades, reptes canviants i governs de coalició. Com destaca la seva biògrafa: "Cap país no necessitava tant el mercat xinès,

LA
CANCELLERA
KATI MARTON
COLUMNA
TRADUCCIÓ DE
CRISTINA SALA
PUJOL
446 PÀG. / 19,90 €

l'energia russa i les garanties de seguretat dels Estats Units com Alemanya. Cap país no tenia menys ganes que Alemanya que el món es convertís en una amalgama de rivalitats entre grans potències".

Com acollir un milió de refugiats

Sens dubte, la crisi dels refugiats del 2015 marcarà el seu llegat. Trencant costums i posicionaments anteriors, Merkel decidia de manera sobtada i unilateral obrir les fronteres i acollir gairebé un milió de persones. La decisió va positivar la visió internacional sobre el país –amb el llast històric del nazisme i més recentment l'austericidi post-2008–, va connectar amb una bona part de la ciutadania i va tenir implicacions positives en un país amb baixa natalitat i necessitat de mà d'obra. Però també va generar efectes negatius, perquè va tensar les costures del seu partit, la relació amb els socis europeus i, malgrat l'èxit objectiu d'integració, va rellançar el discurs feixista: "L'AfD és filla de l'era Merkel". El futur decidirà què pensarà més. ♦♦